

DEDELERİN GÖZÜYLE KERBELÂ ve ÖNCESİ-SONRASI

Hüseyin DEDEKARGINOĞLU[□]
(Türkiye)

Özet

Aleviler (Ali taraftarları) için Kerbela Olayı unutulmaz bir acıdır. Kerbelâ'da Peygamber soyuna karşı yapılmış olan katliam İslam tarihi içerisinde hâlâ kanayan bir yara olup etkileri günümüze kadar devam etmiştir ve etmektedir. Bu olayı iki kişinin iktidar kavgası olarak görmek yanlıştır. Buradaki tarafların üst soylarını da incelemek gerekir. Kerbelâ'nın her iki aktörünün üst soyuna baktığımızda birbirlerine düşmanca tavır içinde olduğunu görürüz: Haşim'e karşı Ümeyye, Muhammed'e karşı Ebu Süfyan, Ali'ye karşı Muaviye ve Hüseyin'e karşı Yezit. Kerbela'daki savaşta İmam Hüseyin yenilmiştir, ama boyun eğmemiştir. Hüseyin'in büyüklüğü, Yezit'in haksızlığı ve zalimliğine boyun eğmemek için, bir avuç yandaşıyla 25–30 bin kişilik bir orduya Kerbelâ çölünde ölümüne direnmesiydi. Kerbelâ'da gelişen olaylar bir iktidar mücadelesi için değil, hak ile batılın karşı karşıya geliyordu. Bu makalede öncelikle bu dönemin baş aktörlerinden ve hafızalarda olumsuz izler bırakmış olan Yezit ile zalimin karşısında boyun eğmeyen İmam Hüseyin ile bunların üst ve alt soyları ele alınacaktır. Kerbela vahşetini gerçekleştirenlerin yaptıkları yanların kâr kalmamış 4–5 yıl sonra Kerbela vahşetinin intikamı alınarak katillerin hepsi de hak ettikleri cezalara çarptırılmıştır. Bu da gösteriyor ki İmam Hüseyin'in gittiği yol doğrudur.

Anahtar Kelimeler: Alevî, Kerbelâ, İmam Hüseyin, Yezit, Hürr b. Yezid-i Riyahî, Zeynep Ana,

□

Dede Garkın Ocağı Dedesi, Ankara, E-posta: hdedekargin@gmail.com

Giriş

Aleviler (Hz. Ali taraftarları) için Kerbelâ kanayan bir yaradır. Kerbelâ katliamına sebep olan olaylar bazılarının zannettiği gibi iki kişinin iktidar mücadelesi değildir. Kerbelâ, mazlum ile zalimin karşı karşıya geldiği ve mazlumun zalim karşısında boyun eğmediği onurlu bir duruşun, yaşanmış bir örneğidir. Kerbelâ'da bir destan yazılmıştır. Orada zalim değil, mazlum kazanmıştır. Kerbelâ toprağına zalimin zulmü gömülmüştür. Yezit'in on binlerce askerinin karşısında bir avuç Ehlibeyt evladının verdiği onur mücadelesi insanlık tarihinin geleceğini çizmiştir. İnsanlık onurunun öldürülemeyeceği Kerbelâ Meydanı'nda kanıtlanmıştır.

İslam tarihi içerisinde Kerbelâ Olayı'nın etkileri günümüze kadar devam etmiştir ve etmektedir. Konu bazı Sünniler tarafından Araplara özgü bir sorun olarak görünmekle birlikte, Şii-Sünni ayrılığı ve bunun uzun dönemli etkileri nedeniyle İslam'ı benimsemiş bütün toplulukları ilgilendiren bir sorun olduğunu söyleyebiliriz. İslam tarihinin en ilginç bu dönemi şüphesiz, Dört Halife sonrasında Emevîlerin iktidarı elde ediş ara dönemi olarak ifade edebileceğimiz 91 yıllık¹ bu dönemin genelde yüzeysel olarak bilindiği ve değerlendirildiği kanısındayız.

Bu makalede öncelikle bu dönemin baş aktörlerinden ve hafızalarda olumsuz izler bırakmış olan Yezit ile zalimin karşısında boyun eğmeyen İmam Hüseyin ele alınacaktır. Hüseyin'in büyüklüğü, Yezit'in haksızlığı ve zalimliğine boyun eğmemek için, bir avuç yandaşıyla 20–25 bin kişilik bir orduya Kerbelâ çölünde ölümüne direnmesiydi. Her iki kişinin de soyları ve Kerbelâ Olayı'nı hazırlayan sebepler anlatılacaktır.

Onuru, düşüncesi, inançları ve büyük idealleri için canını vermiş kişilerden insanlık çok şey öğrenmiştir. Onlar çağlar boyu kendilerinden sonra gelenler için, erdem, yiğitlik, korkusuzluk ve haksızlığa direnme örnekleri oluşturmuşlardır. İmam Hüseyin de bu örneklerden biridir.

Emevî soyunun idarecileri -II. Muaviye ve Ömer b. Abdülaziz hariç tutulacak olursa- Kur'an ve sünneti dünyevi hırs ve menfaatler uğruna feda edebilmiş; tarihte "İslam" değil "Arap" devleti adıyla şöhret kazanmışlardır. Onlar İslam'ın doğuşu ile kaybettikleri nüfuz ve iktidarlarını ele geçirebilmek için Halife Osman dönemi ile başlayan mücadelelerinde akıl almaz yollara başvurmuş, İslam'ın adaletli, saf ve eşitlikçi vasfına ciddi gölge düşürmüşlerdir. Özellikle Muaviye'nin davranışlarını, bazı Sünni yazarların ileri sürdükleri gibi "içtihat" farkıyla açıklamaya kesinlikle imkân yoktur.² Kureyş'e mensup Haşim ve ikiz kardeşi

¹ Emevî Devleti (H/ 41–132) / (M/ 661–750)

² Ethem Rûhi Fığlalı, *Türkiye'de Alevilik Bektaşilik*, s.45

Abdüşems'den gelen soyu incelediğimizde şunu görmekteyiz: Haşim'den gelenler hakkın, Ümeyye'den gelenler ise batılın temsilcisi olmuşlardır.

1. Kerbelâ Aktörlerinin Soyü

Halil İbrahim Peygamber, tek tanrı inancına dayalı hanif dinin ilk temsilcisi idi. Halil İbrahim Peygamber, oğlu İsmail ile birlikte Kâbe'yi yaptılar. Hz. İbrahim, burada dinini yaymaya çalıştı. Daha sonra da oğlu İsmail Peygamber bu görevi sürdürdü.

İsmail Peygamber, Cürhüm kabilesinden evlendiği kızlarla, neslini çoğalttı. Yüzyıllar sonra İslam dinini tebliğe memur edilecek olan Hz. Muhammed'in cediti olan Kureyş kabilesi, İsmail Peygamber'in evlendiği Cürhümlülerden çıkmıştır. Kâbe'den dolayı bu bölge kutsallık kazandı ve gündün güne önemi arttı. Hz. İbrahim ve oğlu İsmail'in soyundan gelen Kureyşliler, Arap dünyasının değişmez hâkimi olmuşlar ve birçok medeniyetlerin temsilcisi olma özelliğine erişmişlerdir.

Bu arada Mekke yönetimini elinde bulunduran Huzaelilerin başkanı Huleyl, kızı Hubbey'i, Kureyş kabilesinin başkanı "Kusay" (Zeyd) ile evlendirdi. Huzaelilerin başkanı Huleyl ölünce de Kâbe'nin anahtarları, Kusay'ın karısına kaldı. Böylece Kâbe anahtarları, Kusay'ın eline geçti. Kusay, Kâbe'yi yeniden onararak pek çok yenilikler getirdi. Kusay, yaklaşık olarak M.S. 400 yılında doğdu ve 480 yılında öldü. Kusay'ın ölümünden sonra Kâbe yönetimi; Abdüddar, Abdümenaf, Abdüluzza ve Abdülkusay adlarındaki dört oğluna geçti, başkanlık ise büyük oğlu Abdüddar'da kaldı. Abdüddar'ın ölümünden sonra da "Kureyş"liler iki bölük oldular, bir bölüğü Abdümenaf oğullarını tuttu, diğeri ise Abdüddar oğullarını tuttu. Daha sonra aralarında anlaşma sağlandı ve görevleri bölüştü. Buna göre, "hicâbe", "liva" ve "nedve" görevleri Abdüddar'ın oğullarına bırakılırken, hacılara su dağıtımı olan "sigâye"; Harp ve ticaret seferlerinde kafilenin başında kumandanlık edip onlara istikamet verme görevi olan "Kıyâde" ile yiyecek dağıtımı olan "rifade" görevleri, Abdümenaf oğlu "Haşim'e (Amr) verildi.³

Ancak bu arada tek bătında, yani ikiz doğan Abdümenaf'ın diğeri oğlu ve Haşim'in de ikiz kardeşi, "Abdüşems" daha sonra da Abdüşems'in oğlu Ümeyye, Kâbe'nin en önemli görevlerinin Haşim'in elinde bulunmasını, bir türlü kabullenemiyor, devamlı olarak kavga çıkarıyorlardı. En sonunda Haşim ile Ümeyye, mahkemelik oldular, Seçilen hakem heyeti, şeref müsabakasında Haşim'i üstün ilân etti. Mağlup sayılan Ümeyye bin Abdüşems de elli deve vermeğe, on sene müddetle Mekke'den uzaklaşmaya mecbur tutuldu. O da gidip Şam'a yerleşti. Bu olay Haşimiler ile Emevîlerin aralarındaki düşmanlığın kökenini oluşturmaktadır.⁴

³ Ali Aktan, *İslam Tarihi*, s.37-39

⁴ Muhammed Âbid el-Câbirî, *Arap-İslâm Siyasal Akli*, s.102

Haşim'in ölümünden sonra Kâbe'nin yönetimi, kardeşi Muttallib'in eline geçti. Bu arada Ümeyye'nin cezası bitmiş, Mekke'ye dönmüştü. Ancak kısa bir müddet sonra Ümeyye de öldü.

Diğer taraftan Haşim'in daha önce Medine'de evlendiği eşinden Şeybe adında bir oğlu vardı. Bu çocuk büyümüş, delikanlı olmuştu. Mutallib, Kâbe'nin yönetimini eline alınca, Medine'ye gidip Haşim'in oğlu Şeybe'yi Mekke'ye getirdi ve Kâbe'nin yönetimine ortak etti. Mutallib, yeğeni Şeybe'yi Medine'den Mekke'ye getirirken devesinin arkasına bindirmişti. Halk, Şeybe'yi Mutallib'in kölesi sanmış ve Mutallib'in kölesi anlamına gelen Abdulmutallib demişlerdi. Daha sonra Şeybe adı unutulmuş, Abdulmutallib adıyla anılmıştı. Abdümenaf'tan sonra kabile "Haşimiler" ve "Ümeyye Oğulları"(Emevîler) olarak ikiye ayrıldı.

Haşimoğulları: Abdümenaf, Haşim(Amr), Mutallib, Abdulmutallib(Şeybe), Abdulmutallib'in oğulları, Abdullah ve Ebu Talip'tir. Abdullah'ın oğlu Hz. Muhammed, Ebu Talib'in oğlu ise Hz. Ali'dir.

Ümeyyeoğulları: Abdümenaf, Abdüşems, Ümeyye, Harb, Sahar (Ebû-Süfyan), Muaviye ve Yezit'tir. Daha İslamiyet öncesi Kâbe'nin yönetimi ile ilgili olarak başlayan bu iki ailenin geçimsizlikleri, Kerbelâ'ya kadar sürdü, hatta Kerbelâ'dan sonra da devam etti. Halife Ömer tarafından Şam Şehri'nin başına getirilen Muaviye⁵, Hz. Ali'ye ve Ehlibeyt dostlarına her türlü eza ve cefayı mubah görerek yapmadığı kötülük kalmadı.

Buraya kadar anlatılanlar ve bundan sonra meydana gelen Cemel Savaşı; Hz. Ali ile Muaviye arasında meydana gelen Siffin Savaşı ve Hakem Olayı; Hz. Ali'nin şehadeti, Hz. İmam Hasan'ın halifeliği ve Muaviye ile yapmış olduğu anlaşma; daha sonra da yine İmam Hasan'ın Muaviye tarafından zehirlenerek ortadan kaldırılmış olması hep Kerbelâ Olayı'nı hazırlayan sebeplerin başında gelir.

1.1 Hz. İmam Ali ve Muaviye b. Ebu Süfyan

1.1.1 Hz. İmam Ali

Hz. İmam Ali Fil Olayı'nın⁶ 30. yılında (M/599) Recep ayının 13. günü Kâbe'de dünyaya geldi. Annesi Esat kızı Fatıma ve babası Peygamberin amcası olan Ebu Talib'dir. Hicri 40. yılı (M/661) Ramazan ayının 21. günü Kûfe şehrinde İbn-i Mülcem adındaki bir harici tarafından şehit edildi. Hz. Ali Tebük seferi hariç olmak üzere Peygamberin bizzat katıldığı her gazvede hazır bulunmuştur. Bunlardan özellikle Bedir, Uhud, Hendek, Hayber ve Huneyn savaşlarında

⁵ Mehmet Azimli, *Dört Halifeyi Farklı Okumak-2 Hz. Ömer*, s.54

⁶ **Fil yılı** yaklaşık miladi 570 yılına İslam Tarihi'nde yaşandığı rivayet edilen bir olaydan dolayı verilen isimdir. Habeşistan'daki Aksum krallığına bağlı Hıristiyan bir vali Ebrehe, Kâbe'yi yıkmak amacıyla bir ordu oluşturur. Ordusundaki reis filin Mekke'ye az kala çökerek hareket etmemiş olması ve diğer fillerin de ayağı üstüne çökmesi, ayrıca ehabil kuşlarıyla bu ordunun bozguna uğratılmasına bağlı olarak bu olaya "Fil Vakası", olayın meydana geldiği yıla da "fil yılı" adı verilmiştir. (Mustafa Fayda, *TDV İslam Ansiklopedisi*, s.70)

büyük kahramanlıklar göstermiştir.⁷ Hz. Ali birçok savaşta amcası Hz. Hamza ile birlikte mübareze için düşman karşısına çıkarak rakiplerini yenmiştir.⁸

Hz. Muhammed, Medine'ye hicretinde, Ali'yi Mekkelilerin emanetlerini dağıtması ve yatağına yatarak müşrikleri kandırması için Mekke'de bıraktı. Ali görevini tamamlayıp Muhammed'den kısa bir süre sonra Medine'ye ulaştı. Medine'de kızı Fatıma ile evlendirdi. Ali, Muhammed komutasındaki İslam Devleti'nde son derece aktif roller aldı; neredeyse tüm savaşlara katıldı, ordu komutanlığı, tebliğ elçiliği gibi görevleri icra etti.

İlk dönem İslam kaynaklarının birçoğunda, Hz. Ali Kâbe'nin içinde doğan ilk ve tek insandır. Ali, Hz. Muhammed'in evinde ve onun gözetiminde büyümüştür. Muhammed, peygamberliğini ilan edip halkı İslamiyet'e davet etmeye başladığında, Ali bu daveti kabul eden ilk kişidir.⁹ O, Hz. Muhammed Medine'ye Hicret'i emrettiğinde müşrikleri kandırmak için, peygamberin yatağına yatandır. Kızı Fatıma'ya layık gördüğü damadıdır. Tebük Seferi hariç tüm savaşlara katıldı, ordu komutanlığı, tebliğ elçiliği gibi görevleri icra etti.

Hz. Ali, İslam dünyasının hemen her yerinde, imanı, adaleti, ülke yöneticiliği, dürüstlüğü, savaşçılığı, cesareti ve ilmi ile anılır. İslam tarikatlarının çoğu, kökenleri olarak Ali'yi gösterirler ve onun soyundan geldiklerini iddia ederler. Hz. Ali İslam tarihinde üzerinde en çok tartışılan şahsiyetlerden biridir.

1.1.2. Muaviye b. Ebu Süfyan

Muaviye'nin hayatının ilk dönemlerine ait bilgiler hemen hemen yok gibidir, ama konuyu ailesi içinde ele alırsak bazı sonuçlara ulaşabiliriz. Bu bilgiler ışığında Muaviye b. Ebu Süfyan M/602 yılında Mekke'de doğdu. Babası Ebu Süfyan uzun yıllar İslam'a karşı savaştı. Peygamberin komuta ettiği büyük savaşlarda müşrik ordularının başında bulunan ve Hz. Muhammed'in peygamberlik iddiasından vazgeçmesini istediği Kureyş'in önde gelen isimlerinden bir kişiydi.¹⁰ Annesi ise Uhud Savaşı'nda Vahşi adındaki köleye birçok vaatlerde bulunarak Hz. Hamza'nın öldürülmesini sağlayan sonrada Hz. Hamza'nın ciğerini yiyen bir kadındır.

Emevî hanedanının kurucusu ve 1. Halifesi olan Muaviye, kardeşi Yezit b. Ebu

⁷ Ali Aktan, *İslam Tarihi*, s.259

⁸ **Mübareze:** Teke tek vuruşmak, bir çeşit düello yapmak anlamında bir tabirdir. Arapların savaş geleneğinde iki hasım ordu karşılaştığında her iki taraftan birkaç savaşçı meydana çıkar asıl savaş meydanadaki mübarezenin sonucu alındıktan sonra başladılar.

⁹ Mehdi Pişvaî, *12 İmam*, s.55

¹⁰ İrfan Aycan, *Saltanata Giden Yolda Muaviye Bin Ebî Süfyan*, s.36

Süfyan'ın¹¹ 640'ta vefatı üzerine Halife Ömer b. Hattab tarafından Şam¹² valiliğine atandı.¹³ Osman bin Affan'ın halifeliği zamanındaki valiliği sırasında Suriye'nin tamamını yönetimi altına aldı. Yöre ahalisi ve askeri üstünde dikkate değer şekilde etki sahibi oldu. Yavaş yavaş kendi devletinin alt yapısını atmaya başladı. 647 yılına geldiğinde Bizans'ın saldırılarına dayanabilecek güçte bir ordu oluşturmuştu.

Sıffin Savaşı'nda çarpışan iki zihniyet temsiliyetinin farkını görebilmek bakımından Akil b. Ebu Talip ismi önemlidir. Bu isim Hz. Ali'nin kardeşi olup Sıffin'de Hz. Ali'ye karşı Muaviye'nin yanında saf tutmuştur. Akil, kardeşi Hz. Ali halife olduktan sonra onun yanına gelmiş ondan maddi yardımda bulunmasını istemiştir. Hz. Ali ise devlet hazinesinin kendisine emanet olduğunu ve buradan maddi bir yardımın söz konusu olamayacağını ifade ederek bu isteği geri çevirmiştir. Hz. Ali'nin bu cevabı karşısında Muaviye'nin yanına giderek aynı isteği ona da iletmış ve Muaviye tarafından istekleri karşılanmıştır. Muaviye insanları maddi çıkar ile kendisine bağlamayı bir strateji olarak gören bir anlayışa sahip idi. Muaviye zihniyetini kendisi şu ifadeler ile açıklamaktadır: “Paranın iş gördüğü yerde konuşmaya, konuşmanın iş gördüğü yerde kılıca gerek yoktur.”¹⁴

2. Ayrılığın Nirengi Noktası: Gadir-i Hum ve Sonrası

İslam tarihinde Ali taraftarları ve diğerleri olarak ifade edebileceğimiz ayrılığın başlangıç yeri Gadir Hum'dur. “Gadir-i Hum” olayı diye anlatılan olay nedir, nasıl olmuştur?

Peygamberimiz ve Müslümanlar hicretin onuncu yılında Hac tavafını yaptıktan sonra hep birlikte Medine yolunu tuttular. Peygamberimiz, Zilhicce ayının 18'inde Cuhfe mevkiinde, Gadir-i Hum vadisine yettiikleri zaman Cebrail Allah tarafından şu ayetleri getirdi: “*Ey Peygamber sana Rabbinden indirilen emri bildir ve eğer bu tebliği ifa etmezsen onun elçiliğini yapmamış olursun.*”

Hz. Muhammed Müslümanlara hitap etmek üzere 28 deve semerinden yapılan minbere çıkarak bazı vaaz ve nasihatlerde bulundu, sonra da:

“Ey insanlar! Şunu bilin ki benden sonra Peygamber gelmeyecek. Ben size iki değerli emanet bırakıyorum. Birincisi: Yüce Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim, ikincisi de Ehl-i Beytimdir.”¹⁵

¹¹ Mehmet Azimli, *Dört Halifeyi Farklı Okumak-1 Hz. Ebu Bekir*, s.173; İrfan Aycan, *Saltanata Giden Yolda Muaviye Bin Ebî Süfyan*, s.64

¹² Buradaki Şam ifadesi Suriye'nin tamamı anlamındadır.

¹³ İrfan Aycan - İbrahim Sarıçam, *Emeviler*, s.2

¹⁴ Aydın Tonga, *Kapital İslam'ın Temeli Muaviye*, s.138

¹⁵ Ehl-i Beyt, Arapçada ev halkı demektir. Sünniler bu tanımdan hareketle Peygamberin eşi Ayşe'yi de Ehl-i Beyt'ten sayarlar. Aleviler ise bunu kabul etmez. Alevilere göre Ehl-i Beyt: Hz. Muhammet ve Hz. Ali ile bunların soyundan gelen yani kan bağı bulunanlardır. Bu soy Hz. Fatima'dan devam etmiştir.

Bunlara tutunan necât (kurtuluş)a, bunları terk eden helak (Mahvolur)a uğrar. Ehl-i Beytim Nuh'un gemisi gibidir. Gemiye binen kurtulur, binmeyen boğulur” dedi ve şöyle devam etti:

“Bu Ali'dir. Ali kardeşimdir ve amcamın oğludur. Kanı kanımdır, eti etimdir, ruhu ruhumdur, cismi cismimdir. (Lahmike lahmi, demmike demi, ruhike ruhi, cismike cismi,) Ali benden, ben Ali'denim, Ali ile bir bütünü iki parçasıyız (Tek Nurdan). Ali ile ben dünyada ve ahrette beraberiz. Ali'nin bendeki yakınlığı Musa ile Harun'un yakınlığı gibidir.¹⁶ Ancak Benden sonra peygamber yoktur.¹⁷ Ben ilmin şehriyim, Ali kapısıdır. Cennete girmek isteyen kapıdan girsin. Ali Hak ile beraberdir; Hak da Ali iledir. Biliniz ki Allah benim Mevlamdır. Ben de bütün Müslümanların Mevlasıyım. Ben her kimin Mevlası isem Ali de onun Mevlasıdır (Men küntü mevlâhu, fehâza (Aliyyun) mevlâhu). Her kim Allah'ı severse beni sever. Her kim Allah'ın düşmanı ise benim de düşmanımdır. Benim düşmanım ise Ali'nin düşmanıdır. Yarabbi; Ali'yi sevenleri sev. Ali'ye düşman olanlara düşman ol. Benden sonra halifeniz ve İmamınız Ali'dir.”

Peygamber efendimiz ve Hz. Ali minberden indikten sonra orada bulunan insanlar Hz. Ali'yi tebrik etmeye başladılar. Ebu Bekir, Ömer b. Hattab, Osman, Talha ve diğer sahabeler ilk kutlayanlardı. Her biri “*Ey Ebu Talip'in oğlu, bu makam sana kutlu olsun; ne mutlu sana, sen sabahladığında da akşamladığında da erkek, kadın bütün müminlerin mevlasısın*” diyerek onu kutladı.

Hz. Ali'ye Gadir Hum'da biat edenler, Peygamberin ölümünden sonra bu biatlarını inkâr ettiler. Peygamberin vasiyetine rağmen İslam'ın bölünmesi pahasına saltanat ve mevki uğruna hilafeti ele geçirdiler. Peygamber efendimizin iki kutsal emanetten birisi olarak gösterdiği, kendi soyu olan Ehlibeyt mensuplarına karşı savaş açtılar. Hz. Fatima'ya, çocuklarına ve torunlarına en acı zulümleri yaptılar ve onları katlettiler. Bundan sadece Ali taraftarları değil tüm İslam âlemi zarar gördü. Olumsuz etkileri günümüzde de hâlâ devam etmektedir.

2.1. Peygamber Sonrası Hz. Ali

2.1.1. Vasiyet Konusu ve Defin

Hz. Muhammed'in hastalığı sırasında ortaya çıkan vasiyet konusu ilk anda çözümlenmiş gibi görünmüş olsa da peygamberin vefatı sonrasında bazı ayrışmalara sebep oldu.

Hz. Muhammed Gadir Hum konuşmasından yetmiş gün sonra hastalandı ve hastalığının ilerlediği bir safhada “*Bana bir kâğıt, bir kalem getirin, size bir vasiyet bırakayım; ta ki benden sonra dalâlete düşmeyesiniz*”¹⁸ dedi. Peygamberin bu isteğine orada bulunan Hattab oğlu Ömer, “*Peygamber sayıklıyor, Kur'an bize yeter*”¹⁹ diyerek bu vasiyetin yazılmasına engel oldu.

¹⁶ Abdulkaki Gölpınarlı, *Tarih Boyunca İslam Mezhepleri ve Şiilik*, s.34

¹⁷ Cafer Sübhanî, *Velâyet Nuru İmam Ali*, s.254

¹⁸ Filibeli Ahmet Hilmi, *İslam Tarihi*, s.208

¹⁹ Mehmet Yaman, *Alevilik İnanç Edep Erkân*, s.35; Ali Aktan, *İslam Tarihi*, s.197

Peygamberin vefat ettiğinde defin işleri Ali ve ailesi tarafından yapılırken diğer sahabeler kendi aralarında toplanarak bir oldubittiyle Ebu Bekir'i halife ilan ettiler.

2.1.2. Hz. Ali'nin Halifeliği

Halife Osman'ın öldürülmesinden sonra halife seçildi, ama bununla birlikte Muaviye ve Ayşe'den çatlak sesler de gelmeye başladı. Halife Osman öldürülmeden önce Peygamberin eşi Ayşe şöyle demiştir: "O, bu kitabın hükümlerini çiğnemiş ve küfre girmiştir." Ancak Osman'ın ölümü ve Hz. Ali'ye biat haberini alınca ağız değiştirerek "Mazlum olarak öldürülmüştür" demiştir. Bu söz ile Ayşe'nin İfk Olayı²⁰ dolayısıyla Hz. Ali'ye kızgınlığını ve kinini açık bir şekilde görmek mümkün olmaktadır. Talha ve Zübeyr de biat etmişlerken umdukları valilik ve hilafete ortaklık taleplerine olumlu cevap alamamış olmaları sebebiyle bu yola gitmişlerdir kanaatine ulaşmak yadrganmamalıdır.²¹ Halife Osman muhtelif çevrelerde muhalifler yaratmıştı. Bu konuda Filibeli Ahmet Hilmi şöyle demektedir:

*"...acaba Talha, Zübeyr ve Muaviye kuşatma müddetince ne yapmışlardı? Hiç. Osman'dan en fazla şikâyetçi olanlar arasında Talha ve Zübeyr hatta Ayşe dahi vardı. Muaviye gelince: Şam valisi bulunduğu düzenli ve pek çok askere sahip olduğu için Osman'ı kurtarabilirdi. Fakat o kadar yavaş ve gevşek davrandı ki Osman'ın katlinin gerçekleşmesiyle sevk edilen asker yarı yoldan döndü. Fakat maksat gerçekleşmişti. Artık Muaviye Osman'ın kanını talep ve Hz. Ali'yi cinayetle suçlayarak halifeliği kapmaya uğraşabilirdi. Nitekim öyle de oldu."*²²

2.1.3. Cemel Savaşı

"Cemel" sözcüğü Arapçada "deve" anlamına gelir. Cemel Vakası, Ya'la bin Münebbih tarafından yüz dinara satın alınarak Ayşe'ye hediye edilen deve etrafında gerçekleştiği için bu savaşa deve savaşı anlamına gelen "Cemel Savaşı" denildi.

Cemel Vakası ya da Cemel Savaşı; 656 yılında, Halife Ali bin Ebu Talib ile Hz. Muhammed'in dul eşi Ayşe'nin taraftarları arasında, Basra'da gerçekleşen muharebe. Bazı kaynaklarda Basra Savaşı olarak da anılır. Müslümanlar arasındaki ilk iç savaştır. Cemel Savaşı Ali'nin zaferiyle sonuçlandı. Ayşe'nin mütteliklerinden Talha bin Ubeydullah ve Zübeyr bin

²⁰ **İfk Olayı:** İfk Olayı veya Gerdanlık Olayı, Ayşe'nin 15 yaşında iken bir sefer dönüşü esnasında kocası İslam peygamberi Muhammed'i genç bir Müslüman asker olan Safvan bin Muattal ile aldattığı iddiası ve sonrasındaki gelişmeler. Olaylar Hicret'in beşinci yılının (627) Şaban ayında, Arap Müstalikoğulları kabilesine (Beni Müstalik) düzenlenen bir askeri seferden (Müreyysi Gazası) dönüşte gerçekleşti. Müslüman toplumunda büyük üzüntülere neden olan ve çatışmaların eşiğine getiren gelişmeler sonucu, iddiaları yayanlar kırbaça cezalandırıldı ve Muhammed tarafından bir dizi yeni ayetin vahyolduğu halka bildirildi.

²¹ Ethem Rûhi Fığlalı, *Türkiye'de Alevilik Bektaşılık*, s.38

²² Filibeli Ahmet Hilmi, *İslam Tarihi*, s.324

Avvam öldürüldü. Ayşe, Ali tarafından Medine'ye gönderildi. Savaşta her iki taraf da yaklaşık onar bin kayıp verdi.

Bu savaşta, Ayşe'nin ordusundan dönerken yolda öldürülen Zübeyr ile savaşta vurulan Talha'nın da bulunduğu 13.000 kişi, Ali'nin ordusundan da 2.000 kişi olmak üzere 15.000 Müslüman öldü. Tüm bu olanlar ise, Hz. Peygamber'in eşi olan Ayşe'nin öteden beri, Hz. Ali'ye karşı beslediği düşmanlığın sonucudur, çünkü Beni Müstalik gazvesi sırasında Ayşe için bir söylenti yayılmıştı. Hz. Peygamber, Ali'nin ne düşündüğünü sorduğu zaman, Hz. Ali, Ayşe'den şüphelendiği için değil, sırf Peygamber'in şerefine gölge düşmesin diye "durumu bir inceletin" diyerek bir anlamda Hz. Peygamber'e Ayşe'yi boşamasını ima etmişti. Ayşe bunu hiçbir vakit affetmedi. Halife Osman'ın şehadetini önlemek için ciddi bir teşebbüste bulunmamışken bu defa ordu kumandanlığını üzerine alarak ne dince ne makamca ve özellikle kadınlığı itibarıyla yapmaya memur ve mecbur olmadığı bir şeyi yapıyordu. Hz. Peygamberin zevcesi dahi olsa bir kadının bu derece garip bir işe girişmesi şahsi düşmanlıktan başka bir şeyle yorumlanamaz.²³

2.1.4. Sıffin Savaşı ve Hakem Olayı

Sıffin Savaşı ((Mayıs-Temmuz 657), İlk Fitne esnasında, Halife Ali ile İslam Devleti'nin Suriye valisi Muaviye bin Ebu Süfyan arasında Sıffin'de yapılan savaş. Sıffin Suriye'de, Fırat boyundaki Rakka kentinin doğusundadır.

Yaklaşık üç aya yayılan ve en büyük muharebesi 26–28 Temmuz 657 tarihlerinde gerçekleşen savaşta bir sonuca ulaşılamadı. Her iki tarafın razı olması ile kurulan hakem heyetinden de bir sonuç alınamadı. Sıffin Savaşı İslam tarihi açısından; Ali'nin Müslüman toplumundaki otoritesini sarsan, Haricîler denen (sonradan Ali'yi öldürecek olan) grubun oluşmasına neden olan ve Emevî hanedanının yolunu açan önemli bir olaydır.

Hz. Ali, İslam Devleti'nin yönetim merkezini Medine'den Kûfe'ye taşıdı. Bunun nedeni Kûfe'de destekçilerinin olması ve Kûfe'nin daha merkezî bir konumda bulunmasıydı. Ali Kûfe'de topladığı ordu ile Muaviye kontrolündeki Suriye eyaletini işgal etti. İki ordu Fırat boyundaki Sıffin'de karşı karşıya geldi. Muaviye'nin askerleri mızraklarının ucuna Kur'an'dan bölümler takması askerlerin biz Kur'an'a karşı kılıç çekmeyiz diyerek hücum etmemesi üzerine sonuç hakemlere bırakıldı.

Hz. Ali ile Muaviye arasında gerçekleşen Sıffin Savaşı sonrasında İslam Devleti ikiye bölündü. Ali yönetiminde başkenti Kûfe olan ve Muaviye yönetiminde başkenti Şam olan iki devlet kuruldu. Ali'nin bir Harici tarafından öldürülmesi, daha sonra İmam Hasan'ın baskıyla halifeliği Muaviye'ye bırakmak zorunda kalması, en sonunda da İmam Hüseyin ve Yezit

²³ Filibeli Ahmet Hilmi, *İslam Tarihi*, s.327–328

arasında gerçekleşen Kerbelâ Savaşı ile bu ayrım derinleşmiş ve İslam'da mezhep ayrılığının temel nedenlerinden biri olmuştur.

2.1.5. Hz. Ali'nin Şehâdeti

Nehrevan Savaşı'nda rakiplerini ağır bir yenilgiye uğrattı. Bu savaştan sonra, Haricilerden üç Kişi Mekke'de Müslümanların siyasi durumları hakkında bazı müzakereler yaptıktan sonra Hz. Ali'yi öldürmeyi kararlaştırdılar. Bu üç kişiden Abdurrahman b. Mülcem, Ali'yi öldürmeyi üstlendi ve Kûfe'ye hareket etti.

İmam Ali çok az uyurdu, şafak sökmeden kalkar, ibadetini yapardı. Yine her sabah olduğu gibi erkenden kalktı, ibadethaneye gitmek üzere evden ayrılırken, İmam Hasan ve İmam Hüseyin'e hediye olarak getirilen kazlar, feryat ederek sanki gitme dercesine eteğinden çekiyorlardı. Kazların bu hareketine mani olmak isteyenlere, “Bırakın onları, onlar ağlayanlardır” demişti. Daha sonra da kazları elleriyle sevip okşadıktan sonra da evden ayrıldı. Hz. Ali'nin dışarı çıktığını gören İbn-i Mülcem, saklandığı yerden çıkararak, “*Hüküm Allah'ındır*” diyerek, elindeki zehirli kılıçla Hz. Ali'yi ağır yaraladı. Hz. Ali'yi yaralayan İbn-i Mülcem, kısa zamanda yakalanıp getirilmişti. Hz. Ali, karşısına getirilen İbn-i Mülcem'e, “*Ey Allah'ın düşmanı! Ben sana iyilik etmedim mi?*” dedi. Mülcem: “*Evet, iyilik ettin*” dedi. Hz. Ali: “*Peki, bu yaptığın soysuzluk nedir?*” dedi. İbn-i Mülcem: “*Ben bu kılıcı, kırk gün zehirle bile dim, Allah'tan, bu kılıçla halkın en kötüsünü öldürmesini istedim*” diye cevap verdi. Hz. Ali de: “*Öyle ise sen de bu kılıçla öldürüleceksin*” buyurdular. Hz. Ali, aldığı bu yaraların etkisiyle, 21 Ramazan 661 yılında şehit oldu.

3. İmam Hasan Dönemi

Ali harici İbn-i Mülcem tarafından şehit edildiğinde (661) ikinci imam Hasan otuz yedi yaşında bulunuyordu. Tarih kaynaklarının bize intikal ettirdiği bilgiler göre iki kardeş olan Hasan ile Hüseyin arasında olumsuz gelişmeler meydana gelmemiştir. İmam Hüseyin babasının vefatından sonra ağabeyine tabi olmuştur, fakat iki kardeşin tabiatı farklı idi. İmam Hasan, Muaviye ile savaş hazırlığına koyuldu. Fakat halk ona destek olmadı. Savaşa yolladığı ordusu, Şamlılara yenildi. Muaviye gerek para, gerek hile ile bütün önemli kişileri yanına çekmişti. Yalnız kalan İmam Hasan, Muaviye ile bir anlaşma imzaladı ve halifeliği bıraktı. Hz. Hasan daha rasyonel Hz. Hüseyin yanı sıra duygusal idi. Söz gelimi, Hz. Hasan Muaviye lehine hilafetten çekildiğinde Hz. Hüseyin bunu doğru bulmadı, ama ağabeyine karşı sesini de çıkarmadı.

Anlaşmaya göre; Muaviye'nin kendisinden sonra, yerine birisini halife yapmaması gerekiyordu. Muaviye, anlaşma yazılıp taraflar ve tanıklar imzaladıktan sonra, 'Ben, Hasan'la bazı şartlara uyacağımı vaat ederek anlaşmıştım, ama o şartların hepsi de ayağımın altına.

Onların hiçbirini yerine getirmeyeceğim' diyerek İmam Ali'ye, İmam Hasan'ın bulunduğu camilerde bile, lanetler okuttu. Muaviye; vali olarak gönderdiği kişilere; "Cuma namazlarında Ali'ye küfredeceksiniz!" talimatı vermişti. Ali'nin taraftarları öldürtülüp evleri yıktırıldı. Ehlibeyt'e ve şehitlerin çocuklarına hiçbir şey verilmedi. Muaviye, yaşamının sonunda, halktan, oğlu Yezit'e zorla biat aldı ve yerine onu bırakıp gitti. Bu, babadan oğula geçen halifelik, İslamiyet'te olmayan bir şeydi.

4 . İmam Hüseyin ve Yezit

4.1. Hz. İmam Hüseyin

Ehlibeyt dostlarının üçüncü imamı olan İmam Hüseyin genel görüşe göre hicretin 4. yılında (M 8/1/626), Şâban ayının 4'ünde, perşembe günü Medine'de dünyaya geldi. Annesi Hz. Fatıma, babası İmam Ali, dedesi Hz. Muhammed'dir. Hüseyin çocukluğunu dedesi Hz. Muhammed'in dizlerinin dibinde, ilim şehri babasının kucağında, gelmiş geçmiş kadınların en üstünü anası Fatıma'nın bağrında ve kendi gibi, cennet gençlerinin efendisi olan kardeşi Hasan'ın yanında geçirmiştir. Hasan ve Hüseyin Hz. Muhammed'in torunları olduğu halde Peygamber onlar için hep oğullarım ifadesini kullanmıştır. Ayrıca "*Hüseyin bendendir, ben de ondan; Allah onu seveni sever, ona kin besleyene kin güder; o torunlarımdan biridir, Allah onun katiline lânet etsin*" diyen Hz. Muhammed'den başkası değildi.

İmam Hüseyin babası İmam Ali'nin şehadetinin ardından itaatkâr bir kardeş olarak sürekli İmam Hasan'ın yanında yer aldı. Muaviye ile imzaladığı barış antlaşmasından sonra Medine'ye giden kardeşiyle birlikte o da Medine yolunu tuttu. Hicretin 39 veya 40. senesinde şehit olan kardeşinin ardından İmamet makamını üstlendi. O, bu tarihten itibaren musibetlerle dolu yaşamını tek başına sürdürmeye başladı. Tüm yakınlarının şehadetini acı bir zehir gibi içmiş, yalnızlığını Kerbelâ'da Şimr'in kılıcıyla noktalamıştı. İmam Hüseyin Kerbelâ'da şehit edildiği 10 Muharrem 61(M 10 Ekim 680) tarihinde²⁴ 57 yaşında idi.²⁵ Soyundan gelenler Hüseyinî ya da Seyyid olarak tanımlanır.

Onun hayatı, ilmi, ahlakı, fazlı, keremi, zühdü, şecaati, sabrı, musibetleri ve mazlumiyeti ne dile getirmek ne de sayfalara dökmekle tükenmez. Hz. Peygamber ümmetine "*Sizden ücret istemiyorum. İstedğim, ancak yakınlarıma sevgidir.*" demişti. Ancak vefatından sonra ümmeti onun bu sözlerini unuttu. Ehlibeyt imamlarından hiçbiri eceliyle ölmedi; onların ecelleri Muhammed ümmetinin kâh kılıçlarında, kâh zehirli ellerinde tecelli etti. Kimileri bununla sevinirken, kimileri de karalar giyindi, yas tuttu, gözyaşlarıyla onları andı...

İmam Hüseyin'in katili bir kişi değil, birçok kişidir. Bu katiller: 1.Yezit, 2.İbn-i Ziyad,

²⁴ M. Asım Köksal, *İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası*, s.178

²⁵ Yaş hesabı Miladi ve Hicri takvime göre farklılık gösterir. İmam Hüseyin Kerbelâ'da şehit edildiğinde H 56 yıl 6 ay, M 54 Yıl 9 ay yaşamıştı.

3.Ömer b. Sa'd, 4.Şimr b. Zi'l-Cevşen'dir.

4.2. Yezit b. Muaviye

Emevî Hanedanı'nın kurucusu ve birinci Emevî halifesi olan Muaviye b. Ebu Süfyan'ın oğlu olarak 646 yılında Şam'da dünyaya geldi. Annesi Ben-i Kelp kabilesinden Maysun adlı bir kadındı. Muaviye, Maysun ile anlaşamadı; bu sebeple Maysun küçük yaştaki oğlu Yezit'i de yanına alarak kabilesinin yanına geri döndü. Çocukluğunu annesiyle geçiren Yezit, ondan şiir ve edebiyat zevki aldı. Yezit, gençlik çağına gelince babasının yanına döndü. Gençliğinde de iyi bir eğitim aldı. Yezit 38 yaşında Şam'ın Hevran köyünde tertiplenen bir av partisinde atın ürkmesi sonucu ayakları eğere takılan Yezit sürüklenip parçalanarak hiç beklenmedik bir şekilde öldü. Üç buçuk yıl halifelik yapan Yezit'in ölümü üzerine oğlu II. Muaviye yerine halife oldu.

Yezit; İslamiyet'e karşı mücadele etmekle ünlü Emevî ailesinden bir padişaktır. Peygamber soyunu Kerbelâ'da katlettiren Yezit; Emevî ailesinden gelir. Babası, Muaviye'dir... Muaviye; Peygamber'e karşı savaşan Ebu Süfyan'ın oğludur. Muaviye'nin anası Hind; Uhut'ta Hamza'nın ciğerini çiğ çiğ yiyendir. Ebu Süfyan'ın babası Harb'dır. Harb'ın babası da Ümeyye olduğundan bu soya; Ümeyye'den dolayı Emevî soyu denilmiştir.

Ebu Süfyan; Mekke'de Müslümanlara karşı yürütülen savaşın baş yönetici konumunda bulunmuş; Mekke'nin alınmasından sonra Müslüman olmuştur, ama mümin olamamıştır.²⁶

Muaviye'nin ağabeyi olan Hanzala; Bedir Savaşı'nda Müslümanlara karşı savaşırken Hz. Ali tarafından öldürüldü.

Üçüncü halife Osman da aynı soydan gelmektedir. Osman'ın babası Affan, Affan'ın babası Ebül Asi, onun babası da Ümeyye'dir.

Ehlibeyt'e karşı düşmanlık eden Mervan da aynı ailedendir. Mervan'ın babası Hakem'dir. Hakem'in babası Ebi'l Asi, onun babası da Ümeyye'dir.

Emevî hükümdarlarının pek çoğu dini hafife almışlardır. Bu padişahlardan Velit; Kuran-ı Kerim'i okla parça parça etmiş; *'Hadi bakalım, göster gücünü!'* deme küstahlığını göstermiştir. Yezit Kerbelâ'da şehit edilen Hüseyin'in başı bir tabak içinde önüne getirilince de İbn Zibari'nin, Uhut savaşından sonra söylediği şu beyitleri okumuştur:

“Keşke Bedir'de bulunan büyüklerim sağ olsalardı da bu hali görselerdi. Ve sonra da bana, sevinerek, elin var olsun deselerdi. İslam toplumunun ulularını öldürdük. Bedir savaşının öcünü aldık. Haşimoğulları saltanatla oynadılar. Ahmet oğullarının yaptıkları için öcünü almazsam, ben de anamın oğlu olmayayım.”

²⁶ Muhammed Âbid el-Câbirî, *Arap-İslâm Siyasal Aklı*, s.119

İşte böyle bir kişi, Müslümanların başına geçmiş, 'inananların başı' (Emirelmüminin) diye anılmaya başlamıştı. Hz. Hüseyin, bundan dolayı Medine'de kendilerine rastlayan ve Yezit'e biat etmesini öğütleyen Mervan'ın sözlerine karşılık “*Başımız sağ olsun. Çünkü ümmet, Yezit gibi birinin hükmü altına girmekle büyük bir belaya uğradı*” demişti.

Muaviye, ölümünden hemen önce, 679 yılında, Hüseyin ve Abdullah b. Zübeyr'in karşı çıkmasına rağmen oğlu Yezit'i halife ilan etti ve kendisine biad edilmesini istedi. Yezit'in halifelğine karşı çıkılmasının en önemli sebepleri olarak, hilafetin verasete dönüşmesi endişesi ve Arap siyasi gelenekleri gösterilmektedir. O dönem Arap siyasi geleneklerine göre liderler genellikle yaşlı, tecrübeli ve nüfuzlu kimseler oluyordu ve Yezit bu vasıflara haiz değildi.

5. İmam Hüseyin Kerbelâ'da

İmam Hüseyin'in Medine'den yola çıkıp (H/29 Recep 60) Mekke'ye ulaştıktan (4 Şaban 60) sonra burada üç ay kadar kaldı. Daha sonra Zilhice ayının sekizinde buradan yola çıktı. Bu tarihte Müslim b. Akıyl Kûfe'de Hüseyin adına biatlar toplamak üzere harekete geçmişti. İmam Hüseyin bu yolculuk sonunda kendisine mektuplar yazarak davet eden Kûfelilerle buluşacaktı. Onun için Kûfe'ye doğru yolculuk ediyordu. İmamın bu hareketinden haberdar olan Kûfe Valisi Ubeydullah b. Ziyad ordu komutanı olarak Ömer b. Sa'd görevlendirdi. Sa'd ise Hürr b. Yezid-i Riyahî komutasında yaklaşık bin kişilik bir kuvveti İmam Hüseyin'i durdurması için yola çıkardı. Hürr, Ninevâ ya da Neyneva denilen bölgede İmam Hüseyin'i durdurdu. Amacı onu biata zorlayacaktı. Eğer İmam Hüseyin biata yanaşmazsa öldürülerek Yezit için bir tehlike olmaktan çıkarılacaktı. Hürr'e gelen emirde şöyle yazıyordu: “*İmdi yazım sana eriştiği ve elçim kavuştuğu zaman Hüseyin ve ashabını derhal durdur ve oldukları yerde çöktür! Onları sakın sığınaksız, susuz, ağaçsız, otsuz, geniş ve bozkır bir yerden başka yerde indireyim deme...*”²⁷

Hürr, mektubu İmam Hüseyin'e okuduktan sonra: “*Ne yapmamı istersiniz?*” dedi. İmam Hüseyin: “*İzin ver gideyim*” dedi.

O vakit Hürr: “*Ya İmam, ben şu dakikada nasıl hareket edeyim? Seni serbest bıraksam Übeydullah bin Ziyad'dan korkarım. Seni yakalayıp götürsem, Allah'tan korkarım. Ama Allah korkusu, Ziyad'ın korkusundan üstündür*” dedikten sonra şu teklifi getirdi: “*Ben derim ki, harem kadınlarını askerlerden uzaklaştırma bahanesiyle, sizin ordunuz bizim ordumuzdan biraz uzaklaşsınlar. Gece karanlığı basınca da ne tarafa gitmeyi isterseniz, gidersiniz*” dedi. Askerlerin derin uykuya daldıkları bir saatte de Mekke'ye doğru yola koyuldular. Bu sırada gelen bir atlı Hürr'e bir mektup uzattı. Mektup Vali İbn-i Ziyad'tan geliyordu. İbn-i Ziyad, onu görevden almıştı, Hürr çaresizdi. Diğer taraftan İmam Hüseyin ve kafilesi, gece boyu yol aldılar.

²⁷ M. Asım Köksal, , *İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası*, s.110. Taberi Tarih c.6 s.232

Ertesi gün sabah olduğunda öyle bir yere geldiler ki bu konak yerinden ileri gitmeğe ruhsat yoktu.

İmam Hüseyin atı Zülcenah'ı²⁸ her ne kadar yürütmek istedi ise de at bir adım dahi atmıyordu. O vakit atından inip, “*Ey göçüp konduğumuz yerleri bilen kişiler! Bulduğumuz bu yer neresidir?*” dedi. Bilenler: “*Buraya Mariye toprağı, derler*” diye cevap verdiler.

Hz. İmâm: “*Belki başka bir adı da olacak!*” dedi.

Onlar: “*Bir adı da KERBELÂ’dır*” dediler.

Hz. İmâm: “*Burası Kerb ve Belâ (Hüzün ve Belâ) yeridir! Babam Sıffin’e giderken buraya uğramıştı. Ben de yanında idim. Burada durdu ve neresi olduğunu sordu. İsmi kendine haber verilince “onların, hayvanlarından aşağı indirilecekleri yer, kanlarının döküleceği yer işte burasıdır” dedi.*”²⁹

İmam Hüseyin ve yanındakiler çadırları kurdular. Konakladıkları bu yer Fırat Nehri’ne yaklaşık beş yüz metre mesafede otsuz, sığınaksız ve ağaçsız bir yer idi. İmam Hüseyin kafilisinin Muharrem’in ikisinde³⁰ konup çadırlarını kurdukları tarihten yedi muharreme kadar geçen süre içinde Yezit orduları gittikçe çoğaldı. Sayıları Otuz bine kadar ulaştı. İmam Hüseyin ve yanında bulunan bir avuç insanla savaşmak için onbinlerce askerin getirilmesi Hüseyin’e dışarıdan gelebilecek destekleri önlemek içindi. Yezit komutanları ile İmam Hüseyin arasında karşılıklı görüşmeler devam ediyor ve Yezit’e biat etmesi için İmam’a teklifler götürülüyordu, fakat İmam Hüseyin biata yanaşmadı. Baskıyı iyice artıran Ömer b. Sa’d Fırat ile aralarına askerleri yerleştirerek Muharrem’in yedisinde suyu tamamen kesti.

Kerbelâ Olayı’nın başkahramanı tartışmasız İmam Hüseyin’dir. İmamdan sonra bayraklaşan bazı isimler vardır ki Aleviler tarafından adları sık telaffuz edilen bu kişiler şunlardır: Müslim b. Akıyl, Hürr b. Yezid-i Riyahî, Celal Abbas ve Zeynep Ana’dır. Bunları kısaca tanıyalım.

5.1. Müslim b. Akıyl

İmam Hüseyin, Mekke’den hareket etmeden önce amcasının oğlu Müslim Akil’i gizlice Küfe’ye gönderdi ve ondan haber beklemeye başladı. Anlaştıkları üzere Müslim önce Sakif kabilesinden, beş yıl sonra Hz. Ali ailesinin öcünü almak için Kaysaniya adıyla büyük SabaiAlevi hareketini başlatacak olan Muhtar b. Ubeyd’in evine indi. Çok dikkatli ve gizli propaganda toplantılarıyla, bir ay içinde yirmi bine yakın Küfeli, Hüseyin’e biad yeminiyle ihtilal ordusuna kayıt yaptırdı. Bu gelişmeler casuslar tarafından Şam’daki Yezit’in kulağına

²⁸ Zülcenah, İmam Hüseyin’in atının adıdır. Kelimenin aslı Zülcenaheyn olup iki kanatlı anlamına gelmektedir.

²⁹ Asım Köksal, *İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası*, s.113

³⁰ Ebu Mihnef, *Kerbelâ Vakası Vak’atu’t-Taf*, s.127

ulaştı. Yezit'in ilk işi, ılımlı ve harekete göz yuman Küfe valisi Numan b. Beşir'i görevden alıp, Basra valisi Ubeydullah b. Ziyad'ı onun yerine geçirmek oldu.

Küfe'ye gelerek görevi devralan Ubeydullah Kûfeliler tarafından tek başına bırakılan Müslim b. Akil'i yakalayarak iki küçük oğlu ile birlikte idam etti. Böylelikle Kûfeli Şiiler bir kere daha Ali ailesine ihanet ettiler. Bu kez, biraz İbni Ziyad'ın kılıcının korkusundan, ama daha çok parasına tamah ederek ihaneti gerçekleştirdiler.

5.2. Hür b. Yezid-i Riyahî

Kerbelâ'da bayraklaşan bir kişi daha var ki o da duruşuyla sembol isimlerden birisi olmuştur. O kişi asıl adı Hür b. Yezid-i Riyahî olan Hür Şehit'tir.

Hür b. Yezid-i Riyahî, Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbela'daki ordularının bir bölümünün komutanlığını yapmaktaydı. Aldığı emir üzere Kerbelâ'da İmamın yolunu kesen ve onu yolundan alıkoyan kişiydi. Hür, kavmi arasında saygın birisi ve aynı zamanda cahiliyet ve İslam döneminin her ikisini de görenlerdendir. Hür, yaptığı hatadan vazgeçerek, pişmanlık duyup İmam Hüseyin'in yanında yer almış ve onun için ilk canını feda eden isim olmuştur.

Anadolu'daki Aleviler'in bazıları Muharrem Orucu ve masum pak orucu başlamadan önce Hür Şehit için de bir günlük oruç tutarlar. Hür Şehit ismi Alevi edebiyatında da bazı âşıklar tarafından konu edilmiştir.

*Çekip ordusun gelince
Şah'ın cemalin görünce
Hür şehit meydana önce
Girmiş su diye su diye*

5.3. Celal Abbas

Hz. Ali, Hz. Fatıma'nın ölümünden sonra Ümmül Benin ile evlenmiş, Abbas bu evlilikten dünyaya gelmişti. Ümmül Benin'in dört oğlundan en büyük oğluydu. 4 Şaban 26 hicrî'de (15 Mayıs 647) doğduğu rivayet edilir. Abbas babası Hz. Ali şehit olduğunda 14 yaşındaydı.

Kerbela'da şehit olduğunda ise 34 yaşındaydı.

İmam Hüseyin katili olan Şimr, Abbas'ın anne tarafından akrabası idi. Abbas ve kardeşleri için İbn-i Ziyad'tan amanname almıştı. Onları kurtarmak istiyordu. Kardeşlerin hepsi de Şimr'e lanet okuyarak reddettiler ve İmamın yanında yer aldılar.³¹

Kerbela Olayı'nda İmam Hüseyin'in bayraktarlığını yapmış, Ehlibeyt'e ve küçük çocuklara su verme işini üstlenmiş, çadırların güvenliğinden bizzat kendi ilgilenmiş ve hayatta

³¹ Ebu Mihnef, *Kerbelâ Vakası Vak'atu't-Taf*, s.138

kaldığı sürece Ehlibeyt'in güven içinde çadırlarda kalmalarını sağlamıştır. Aşura günü diğer üç kardeşi (Cafer, Abdullah, Osman), Hz. Abbas'tan önce şehadete erdiler.

5.4. Aşura veya 10 Muharrem Günü

On Muharrem gününe gelindiğinde artık meydana çıkmaktan başka çare kalmamıştı. İmam Hüseyin ya zilletle yaşamak ya da izzetle ölmek yolundan birisini seçecekti. Etrafını sarmış olan 20–25 bin kişilik Yezit ordusu çıkış vermiyordu. Ordu başkomutanı Ömer b. Sa'd ve emrindeki komutanlar ordunun saflarını düzene koymuş saldırmaya hazırlanıyorlardı. İmam atı Zülcenah'a binerek Yezit ordusunun karşısına geçti şöyle hitabetti:

“Ey insanlar! Allah'ın emrine uymaya ikrar ettiniz ve elçisi olan Hz. Muhammed'e de iman ettiniz, ama daha sonra torunlarını ve Ehl-i Beyt'ini öldürmek için saldırıya geçtiniz. Soyumu söyleyin, ben kimim? Ben, Peygamberinizin kızının oğlu değil miyim? Ben, Peygamberinizin vasisi ve amcası oğlunun oğlu değil miyim? Ben, herkesten önce Allah'a iman eden ve Peygamber'in risaletini tasdik eden kimsenin oğlu değil miyim? Seyyid-uş Şüheda olan Hamza, babamın amcası değil midir? Cafer-i Tayyar amcam değil midir? Peygamber'in benim ve kardeşim hakkındaki: “Bu ikisi cennet gençlerinin efendileridir” sözünü duymamış mısınız?”

5.5. İmam Hüseyin'in Meydana Çıkışı

İmam Hüseyin, daha sonra o zalimler topluluğuna son bir defa hitabetti. Hüseyin'in sözlerinden sonra, askerlerinin taraflarını değiştireceğini anlayan Yezîd ordusunun başındakiler; *“Ey Hüseyin! Bizim savaşımız Yezîd'in emriyledir. Senin kurtuluşun ona biat etmektir. Ya kabul edip biat edersin, ya ölüme boyun eğersin!”* dediler. Bütün yakınlarını kaybeden İmam

Hüseyin meydana dolaşıp;

“Er istiyorum!” dedi ve karşısına çıkanları birer vuruşta öldürdü. Sonunda Yezit askerinin toplu hücumları ile İmam'ı yaraladılar. İmam Hüseyin yetmiş iki yara almıştı, yaraların çokluğundan ve susuzluktan güçsüz düşmüştü. Ömer İbn-i Sa'd İmam'ın bu halini görünce öldürülmesini istedi. Mızrakla İmamı yere düşüren Sinan b. Enes, başını kesen de Şimr b. Zi'l-Cevşen idi.

Hz. İmam Hüseyin kanıyla, “Ehl-i Beyt'i”nin esâretiyle, düşmanlarının hareketleriyle, sözleri ile gerçeği gösterdi ve meydana çıkardı. Hüseyin insanlığın, insan hürlüğünün, zulme karşı duruşunun ebedî bir örneği oldu.

İmam Hüseyin'in şehâdetinden sonra savaş bitti. Kerbelâ'da Hüseyin ashabından şehit olanların sayısı 72 kişiydi. Bunların yirmi üçünü İmam Hüseyin ve yakınları oluşturuyordu.³²

³² Asım Köksal, *İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası*, s.182

Ehlibeyt kadınları ve çocukları Şam'a götürüldüler. Bu şehadet olayından sonra, her sene Muharrem ayında şehitler için matemler tazelenir, Yezit'e ve Yezit zihniyetine lânet okunur. Ehlibeyt taraftarları İmam Hüseyin ve yanındakilerin acısını iliklerine kadar hisseder, gözyaşı döker. Bu, günlük hayata da yansır. Sözelimi ele bıçak ve keskin alet alınmaz. Su içilmez, eğlenilmez, hatta erkekler tıraş olmaz. Düğün yapılmaz, müzik dinlenilmez. Mümkün olduğunca üzüntü dolu bir hal içinde bulunulur. Diğer taraftan Aleviler Muharrem'in on iki günü "matem orucu" adı verilen oruç tutar. On ikinci günün sonu veya on üçüncü gün aşure kaynatarak İmam Zeynel Abidin'in kurtuluş sevincini paylaşırlar.

5.6. Kerbelâ'da Bir Başka Yiğit: Zeynep Ana

Muharrem'in onbirinci sabahı Ömer bin Sa'd, yakılmış çadırların yanındaki küçük çocuklarla kadınları çıplak develere bindirmelerini emretti. İbni Sa'd, Ehlibeyt dostlarının Kerbela faciasından haberdar olup ayaklanacaklarından korkuyordu. Bundan dolayı şehid edilenlerin ailelerinin bir an evvel Kûfe'ye götürülmesi gerekiyordu.

Muharrem'in on ikinci sabahı, esirler kervanı Kûfe'ye vardı. Halk arasında, çeşitli söylentiler dolaşıyordu. Herkes farklı bir şekilde Kerbelâ faciasından söz ediyordu. Esirler kervanının acı verici bir biçimde Kûfe'ye gelmesi, halkın durumunun birden değişip perişan olmasına sebep oldu. Kerbelâ faciasının; o kötü katliamın gerçekleşmesinden sonra, kervanın gelmesine şahit olan herkes ağlamaya başladı, çünkü halkın çoğu ya Hüseyin'e karşı savaşa bizzat katılmış veya fırsat kollayarak susmuş böylece olup bitenlere rıza göstermişlerdi. Hüseyin'in bacısı Zeynep halkın gözyaşlarını görünce çok kızdı ve onlara dönerek şöyle konuştu:

"Ey Kûfe halkı! Ey hilekâr ve düzenbazlar! Ey Mektup yazarak bizi davet edenler! Siz bizi buraya çağırдыңız ve biz gelince hak dininizi ayaklar altına aldınız ve düşmanlarımızla anlaştınız. Şimdiyse görüyorum ki, bizim başımıza gelenlere ağlıyorsunuz, hâlbuki bu büyük musibeti kendi elinizle hazırladınız. Sizin kıssanız iplerini kendi eliyle toparlayıp kazak ören sonra sökerek kendi emeğini heba eden kadının durumuna benziyor. Şimdiyse utanmadan bizim musibetimize ağlıyorsunuz. Allah'a and olsun ki ağlamalısınız kendi halinize. Çünkü sizin, Resulullah'ın hanedanının haysiyet ve hürmetini ayaklar altına almanız hiçbir şeyle telâfi edilemez. Siz, size gerçek rehber olan birini öldürdünüz. Allah'ın Resulü'nün seçtiği evlatlarının kanına elinizi boyadınız. Bu kötü amelinizin karşılığında herkesin yanında rezil ve rüsva olacaksınız. Ahrette ise, azab ve kısas sizi beklemektedir. Azabın gecikmesi sizi yaptıklarınız unutuldu düşüncesine sevk etmesin. Kesinlikle böyle değildir."

6. Kerbelâ'nın İntikamı Alındı mı?

Kerbelâ katliamının intikamını hicretin 67'nci yılında Muhtar'ı Sekafi almıştır. Onun bu kıyamındaki başlıca felsefesi: Dinimiz bize Hüseyin'in katillerinin ellerini kollarını sallayarak güvende ve cezasız yaşamalarına müsaade etmez. Kerbela'nın intikamını almam için bu yolda

Allah yardımcımız olsun ve Allah'a şükürler olsun ki; kılıcım onların başlarında olacaktır. Onları bana tanıttın ki; Resulullah'ın evlatlarına uzanan elleri keseyim. Yemin olsun Allah'a ki; Yeryüzünden Kerbela katillerinin pis varlıklarını temizleyene, kadar doyunca yemek yemeyeceğim ve su içmeyeceğim.³³

Diyerek katilleri cezalandırmak üzere teşkilatlanmaya başladı.³⁴ Muhtar'ın hareketi başladıktan sonra Kerbela katillerinin bir kısmı gruplar halinde, bazıları ise münferiden yakalanarak cezalandırıldılar.

6.1. Yezit'in Ölümü

Rivayet edilir ki; Yezit bir gün adamları ile birlikte ava çıkmıştı bir kaç günlük yol kat ederek, Şam'dan uzaklaşmışlardı ki, karşılarına bir Ceylan çıktı Yezit adamlarına:

"Ben yalnız başıma bu Ceylanı avlayacağım kimse benimle gelmesin." Diyerek avını takip etmeye başladı. Avı onu çok uzaklara götürdü ve gözden kayboldu Yezit su kuyusundan su çıkaran bir köylüye rastladı ve içmek için su istedi köylü suyu verdi, ancak Yezit ondan saygı ve hürmet bekliyordu. Köylü o ilgiyi göstermeyince Yezit ona:

"Eğer benim kim olduğumu bilseydin bana saygıda kusur etmezdin.

"Deyinca, köylü: "Peki, sen kimsin ey Müslüman kardeş?" diye sordu, Yezit ben senin halifen ve Emir'in Muaviye oğlu Yezit'im.

Dediğinde köylü adam: "And olsun Allah'a ki; Sen Hz. Hüseyin'in katilisin. Ey Allah'ın ve Resul'ün düşmanı diyerek, Yezit'e saldırdı. Yezit'in elindeki kılıcını alarak Yezit'in başına indirmek isteyince kılıç atının başına değdi ve at ürkererek kaçmaya başladı, Yezit'in egeri ters dönerek ayakları eğerde takılı kalmıştı, ürken at Yezit'i taşla ve kayalara çarparak paramparça etti, birkaç gün sonra Yezit'ten atın üzengisinde sadece bir ayak kalmıştı.³⁵

Yezit'in ayağına, Yezit'in cenazesiymiş gibi, cenaze merasimi düzenleyerek ve cenaze namazı kılarak Şam'ın orta yerinde defin ettiler. Sonraları Yezit'in mezarının olduğu bölgeyi şehir çöplüğüne çevirdiler.

6.2. Toplu İnfazlar

Muhtar, Aşura günü İmam Hüseyin'in başsız cesedini atlarla çiğneyenleri yakalayıp, sırt üstü yere çiviletti. Atlara yeni nal çaktırdı ve onların bedenleri üzerinde yarıştırdı, böylelikle

³³ Bihar-ul envar c.45/374

³⁴ Bihar-ul envar c.45/374

³⁵ Bihar-ul envar c.45/374

hepsi paramparça oldular. Daha sonra onların parçalanmış bedenlerini yaktırdı ve hepsi kül oldu.³⁶

Onlar: İshak b. Haviye, Ahnes b. Nurset, Hekim b. Tüfeyl, Ömer b. Sübeyh, Reca b. Mümkazi Abdi, Salim b. Heyseme, Vahiz b. Naim, Satih b. Vahap, Hani b. Sübeyt ve Asit b. Malik idi. Ebu Ömer diyor ki: "*Biz daha sonra bu on kişinin geçmişini araştırdık ve hepsinin zina zade olduğunu gördük.*"

Kerbela katillerinin içerisinde en acımasız ve etkili, olan 248 kişi Kûfe'de yakalanarak boyunları vuruldu. Şimr b. Zi'l-Cevşen Aşura günü İmam Hüseyin'in özel bineği olan deveyi ganimet olarak Kûfe'ye getirmiş ve zaferini kutlamak için o deveyi keserek Ehlibeyt düşmanlarına dağıtmıştı. Muhtar emir verdi o devenin etinin dağıtıldığı evlerin hepsini tespit ettirdi, o evlerin hepsini ateşe verdi devenin etini bilerek yiyenleri hepsini öldürdü.

6.3. Ömer bin Sa'd

Yezit'in ordusunda başkumandandı ve kıyamın başından beri kısas olacak kişilerin birinci sırasında idi, yakalanmadan önce gelerek Muhtar'a teslim oldu, çünkü Muhtar'ın kız kardeşi Safiye'nin kocası idi, Safiye kocasının öldürülmemesini ve hapisle cezalandırılmasını rica etti, Kız kardeşini kıramayan Muhtar Ömer b. Sa'd'a bazı şartlar dâhilinde amanname (dokunulmazlık) verdi. Bu şartlardan herhangi birini ihlal edilmesi halinde öldürüleceğini şart koştu. Kûfe'de, Kerbela katillerini idam edildiklerini ve Ömer Sa'd'a amanname verilmesini duyan Hz. Ali'nin oğlu Muhammed b. Hanefiyye, Muhtar'a mektup yazarak Ömer b. Sa'd'ın da cezasız kalmamasını istedi. Bunun üzerine Muhtar bir bahane ile Ömer Sa'd'ın evine askerlerini gönderdi ve Ömer b. Sa'd'ın karargâhına getirtmek istedi, direnince de amanname şartlarından birisini ihlalinden dolayı öldürmeye karar verdi ve Ebu Ömer isimli komutan Ömer b. Sa'd'ın başını keserek Muhtar'a getirdi.

6.4. Şimr b. Zi'l-Cevşen

Kerbela'nın bir numaralı canisi olan Şimr Muhtar'ın karşı hareketi sırasında kaçmayı başardı, Muhtar onun peşine adamlarını göndererek yakalandığı yerde öldürülmesini emretti. Müslüm Zabai diyor: "*Biz Şimr ile beraber Kûfe'den kaçtık, Basra yolu üzerinden Satitma denilen yere vardık, oraya Kiltaniye diye yakın bir köy vardı. Köylüler bizim saklandığımız yeri Muhtar'ın askerlerine ihbar etmeleri neticesi bizi muhasaraya aldılar ve Şimr'i öldürdüler.*"³⁷

Şeyh Tusi'ye göre ise: "*Şimr'i yakalayarak Muhtar'a getirdiler, Muhtar onu kaynayan yağ kazanına attırdı, Askerlerden birisi de Şimr'in başını tekmeleyerek öldürdü ve başını*

³⁶ Bihar-ul envar c.45/374

³⁷ Taberi c.8, s.67 – Bihar-ul envar c.45/377 – Kamil c..4/421

kestirdi. Muhtar Şimr'in başını görünce şükür secdesine kapandı ve daha sonra emir verdi kesik başı süngüye taktırdı ve Küfe Camisi'nin giriş kapısına diktirdi.”

6.5. Hermele

Bu katil de üç defa ok atmıştır: ilk defasında Ali Asgar'ın boğazına, ikincisinde Hz. Abbas'ın gözüne ve en sonunda ise imam Hüseyin'in göğsüne atmıştır. O da Mekke'de saklandığı mahallede yakalandı. Muhtar karşısına çıkarılan Hermele'ye: "*Allah'a şükürler olsun ki elime düştün*" diyerek hemen cellâtları çağtırttı ve Emir verdi: "*Önce ellerini sonra ayaklarını kestirdi ve daha sonra ateş getirin*" diye seslendi.

6.6. Huli b. Yezid-i Hasbeti

O Kerbelâ'nın alçak katillerinden birisidir, görevi İmam'ın kesik başını taşımaktı. Aşura günü akşama doğru Ömer b. Sa'd İmam Hüseyin'in kesik başını İbn-i Ziyad'a götürmesi için ona teslim etti. O Kûfe'ye vardığında Hükümet Konağı kapanmıştı, mecburen İmam Hüseyin'in kesik başını kendi evine götürdü ve tencere içerisinde tandıra koyduğunda hanımı o tencere içerisinde ne olduğunu sordu.

Huli: "*Senin dünyalığını getirmişim o tenceredeki, Hüseyin b. Ali'nin başıdır.*" Dediğinde hanımı feryat ederek: "*Vay olsun sana; Millet evine kazanç getiriyor sen ise, Peygamber'in oğlunun başını getiriyorsun*" diyerek ağladı. Günün aydınlanmasıyla Huli İmam Hüseyin'in kesik başını hükümet konağına götürerek İbn-i Ziyad'a teslim etti.

Muhtar, kıyam ettiği zaman Ebu Ömer isimli komutanını Huli'yi yakalamakla görevlendirdi. Ebu Ömer ve askerleri Huli'nin evini ablukaya aldılar. Ebu Ömer evin içerisine girerek arama yaptı ve hanımından Huli'yi sordu, bilmiyorum. Diye cevap aldı, ama gözü ile tuvaleti işaret etti, Tuvalette Huli yakalandı, Muhtar'a haber verildi ve kendisi gelerek bizzat evinin önünde boynunu vurdurdu ve cesedi kül oluncaya kadarda oradan ayrılmadı.

6.7 Hekim b. Tufeyl

O Kerbelâ katillerinin elebaşlarından. İmam Hüseyin'i oklayanlardandı. Ebülfazl Abbas'ı şehit etti, kılıcını ve elbisesini yağmaladı. Abdullah b. Kamil, Muhtarın emriyle onu yakaladı ve ok yağmuruna tutarak öldürttü.³⁸

Elleri bağlı olan Hekim'e sordu: "*Sen mi Hz. Abbas'ın elbiselerini yağmaladın ve şehadetinden sonra elbiselerini soydun, ama ben seni sağ iken soyacağım. Sen mi; Hüseyin'i okladın?*"

³⁸ Bihar-ul Envar c.45/375

Hekim “*Evet, ama benim attığım ok ona zarar vermedi sadece elbisesini yırttı.*” Diye cevapladı. Ona “*Sen Hüseyin’i nasıl ok yağmuruna tuttuysan aynı şekilde öldürüleceksin.*” Denildi ve üç taraftan ok yağmuruna tutularak öldürüldü.

6.8. Sinan b. Enes

O da Kerbelâ’nın önde gelen canilerindendi. İmamın ömrünün son anlarında göğsüne hançer sapladı. Bir rivayete göre de İmamın başını kesti.³⁹ İmam Hüseyin’in şehadetinden sonra çadırlarına saldırdı, ateşe verdi. Yakalandıktan sonra el ve ayakları kesilerek kaynayan yağ kazanına atırıldı.

6.9. Becdel b. Selim

Aşura günü o yüzüğünü almak için İmam Hüseyin’in parmağını kesmişti, Muhtar onun önce el parmaklarını, daha sonra ayaklarını kestirdi ve kan kaybından öldü.⁴⁰

6.10. Ubeydullah b. Ziyad

Muhtar Kûfe’ye hâkim olduktan sonra, Malik Ejder’in oğlu İbrahim Ejder’i İbn-i Ziyad’la savaşmaya görevlendirdi. Savaş sırasında İbrahim Ejder bizzat İbn-i Ziyad’ı ele geçirmek için fırsat kolluyordu, safları yararak ona ulaşmaya çalışıyordu, çok geçmeden İbn-i Ziyad’ı önünde buldu ve tek kılıç darbesi ile belinden ikiye böldü. Bu vaka hicretin 67.yılında meydana geldi ve İbrahim Ejder 29 yaşında idi, İbrahim Ejder İbn-i Ziyad’ın başını kestirdi ve bedenini yaktırdı. Sonra “*Allah’a şükürler olsun ki ;İbn-i Ziyad benim kılıcımla öldü*” diye dua etti.⁴¹

İbn-i Ziyad’ın başını Muhtar’a getirdiklerinde, Muhtar yerinden kalktı ve ayağını İbn-i Ziyad’ın başının üzerine koydu ve sonra ayakkabısını çıkararak “*bu ayakkabıyı suya çekin ve paklayın, çünkü necis oldu*” dedi. İbn-i Ziyad’ın başını Kûfe’nin giriş kapısına astırdı. Daha sonra onun ve Kerbelâ katillerinin birçoğunun başlarını Medine’ye İmam Zeynel Abidin ve Muhammed b. Hanefiyye’ye gönderdi.⁴²

Kesik başlar Medine’de İmama geldiğinde, babasının katillerinin başlarını görünce ellerini dua’ya açarak “*Allaha şükürler olsun ki benim düşmanımdan intikamımı aldı Allah’ım Muhtar’a çok hayır ver*” dedi.⁴³ Sevinçle dostlarına dönerek “*bizi İbn-i Ziyad’ın huzuruna götürdüklerinde o sofraya başında oturmuştu o zaman dua etmişim ki: "Allah’ım bana ölmeden*

³⁹ Kamil b. Esir c.4/78

⁴⁰ Taberi c.6/376

⁴¹ Ehsab-ul Eşraf c.6/426

⁴² Bihar-ul Envar c.45/383

⁴³ Bihar-ul Envar c.45/386

*İbn-i Ziyad'ın kesik başını görmeği nasip et ve Allah dua'mı kabul etti ve Allah'a binlerce şükürler olsun ki bu günü bana gösterdi."*⁴⁴

Sonuç

Aleviler için kanayan bir yara olan Kerbelâ ağlama ve dövünme duvarı değildir. Kerbelâ mazlum ile zalimin karşı karşıya geldiği ve mazlumun zalim karşısında boyun eğmediği onurlu bir duruşun yaşanmış bir örneğidir. Kerbelâ'da bir destan yazılmıştır. Orada zalim değil, mazlum kazanmıştır. Kerbelâ toprağına zalimin zulmü gömülmüştür. Yezit'in binlerce askerinin karşısında bir avuç Ehlibeyt evladının verdiği onur mücadelesi insanlık tarihinin geleceğini çizmiştir. İnsanlık onurunun öldürülemeyeceği Kerbelâ Meydanı'nda kanıtlanmıştır.

Aleviler Kerbelâ acısını hep yüreklerinde hisseder ve bunu ibadetlerinde de belirtirler. Dedeler ise kendilerinin Ehlibeyt soyundan olduğunu varsayarak Kerbelâ'da yaşananları kendi ailesinden birileri yaşamış gibi kabullenirler. Bu sebeplerden dolayıdır ki Alevi toplumu Kerbelâ olayını, Kerbelâ Sahrası'nda yaşanan katliamı canlı tutmak için yaşamları içinde sık sık vurgularlar. Cemlerdeki hizmet ve erkânlardan birisi Kerbelâ'yı ve orada yaşanan vahşeti anlatır. Kerbelâ bölümünde İmam Hüseyin ve yanındakilerin yaşadığı susuzluk anısına sakka tarafından su dağıtılır. Zakirler tarafından Kerbelâ mersiyeleri okunur, Yezit ve soyuna lanetler okunur.

Kerbelâ dendiğinde tarihsel anlatımlar ön planda gelir. Bunlar şöyle anlatılır: Haşimiler ve Ümeyye Oğulları'nı oluşturan bir batında doğmuş iki kardeşin birbirlerine düşmanlığı ve onlardan gelen soylarından birbirleriyle olan rekabet ve düşmanlığı anlatılır. Dedeler açısından Kerbelâ dendiğinde akla gelenler şöyledir: Kerbelâ'da iki zihniyet ve iki duruş vardır. Birisi Hüseyini duruş diğeri Muaviye ve Yezit duruşudur. Kerbelâ'da gelişen olaylar bir iktidar mücadelesi için değildi. Hak ile batılın karşı karşıya geliyordu

Haşimiler ve Ümeyye Oğulları'nın Kerbelâ Olayı'na kadar olan soylarını incelediğimizde Ümeyyeler hep İslam'a karşı savaştan taraf olduğu görülür. Ebu Süfyan buna örnektir: Mekke'nin fethinden sonra İslam'ı kabul etmek zorunda kalmışlar yani Müslim olmuşlar ama mümin olamamışlardır..

Günümüzde siyasetin inanç ile iç içe girmesinden dolayı bazı tarihi olaylar tam anlaşılmamaktadır. Sünni gruplar Alevilerin teberrâ kapsamında görerek lanet okudukları Yezit ve Muaviye'ye her ne kadar yarım ağızla "makbul değillerdi" deseler de arkasından "ama" lı bir cümle ile devam etmektedirler. Bu yaklaşımlara rağmen çocuklarına Yezit ve Muaviye gibi adları koymazlar. Anadolu'da her ne kadar Alevi-Sünni diye ayırım olsa da Sünni toplumu da Ehlibeyt sevgisiyle doludur. En güzel Kerbelâ mersiyelerinden birisini Sünni bir hoca olan Kağızmanlı Cemal Hoca (1884–1957) yazmıştır:

⁴⁴ Bihar-ul Envar c.45/386

*Yezîd'e nâlet olsun niçün uydu hevâya
 Allah Allah bu ne hal yaptı ehl-i Abâ'ya
 Hasan'a ağu verdi, zulmetti şehzâdeye
 Ümmet gözüün kör ola, hele gel bu sahrâya
 Şimir çaldı hançeri, gerdanı hub zîbâya
 Nâlet ola o kelbe, düşe kahr-ı Hüdâ'ya
 Esen yeller haber ver bu hâli Murtazâ'ya
 De ki çifte kuzular gitti dâr-ı bekâ'ya
 Âl-i Yezîd zulmüniün sesi çıkar semâya
 Bu ne cefâdır Allah, evlâd-ı Mustafâ'ya
 Hüseyin atdan düştü sahrâ-i Kerbelâ'ya
 Cibrîl, kurban, haber ver, kabrinde Mustafâ'ya*

Kaynaklar

- AKTAN Ali**, *İslam Tarihi* (2.Basım), Nobel Yayıncılık, Ankara 2011.
- AYCAN İrfan**, *Saltanata Giden Yolda Muaviye Bin Ebî Süfyan* (3.Basım), Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2010.
- AYCAN İrfan – SARIÇAM İbrahim**, *Emeviler* (7.Baskı), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2008.
- AZİMLİ Mehmet**, *Dört Halifeyi Farklı Okumak–1 Hz. Ebu Bekir* (3.Basım) Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2015.
- AZİMLİ Mehmet**, *Dört Halifeyi Farklı Okumak–2 Hz. Ömer* (3.Basım) Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2015.
- Bihar-ul envar**
- Ebu Mihnef**, *Kerbelâ Vakası Vak'atu't-Taf*, Çev.: Nuri Dönmez, Kevser Yayınları, İstanbul 2012.
- FAYDA Mustafa**, “Fil Vakası”, *TDV İslam Ansiklopedisi* C:13, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2012, s.70–71.
- FIĞLALI Ethem Ruhi**, *Türkiye'de Alevîlik Bektaşîlik*, İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, İzmir 2006.
- Filibeli Ahmet Hilmi**, *İslam Tarihi*, Elips Yayınları, Ankara 2013.
- GÖLPINARLI Abdülbâki**, *Tarih Boyunca İslam Mezhepleri ve Şiilik*, Ensariyan Yayınevi, İstanbul 1991.
- KÖKSAL Mustafa Asım**, *İslâm Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1984.
- Muhammed Âbid el-Câbirî**, *Arap-İslâm Siyasal Aklı*, Çev.: Vecdi Akyüz (2.Baskı), Kitabevi Yayınları İstanbul 2001.
- PİŞVAÎ Mehdi**, *12 İmam*, Çev.: Davut Duman, Alulbeyt Yayınları, İstanbul 2010.
- SÜBHANÎ Cafer**, *Velâyet Nuru İmam Ali* (2.Baskı), Kevser Yayınları, İstanbul 2010.
- Tarih-i Taberi**,
- TONGA Aydın**, *Kapital İslâm'ın Temeli Muaviye* (2.Baskı), Doğu Kitabevi, İstanbul 2012.
- YAMAN Mehmet**, *Alevilik İnanç Edebi Erkân* (2.Baskı), Demos Yayınları, İstanbul 2011.